

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie w Piątek dnia 8 Grudnia r. s. 1833 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Wilno. —

Radośne Święto Imienin JEGO CESARSKIEY MOŚCI NAYJAŚNIEYSZEGO PANIA NIKOŁAJA PIERWSZEGO, we Szrodę, dnia 6 teraźniejszego Grudnia, obchodzone było w mieście naszym, jako pożądana uroczystość, dająca sposobność czułym dzieciom, do złożenia w hołdzie uczuć wdzięczności swojej ku Naylorpszemu i Naylorpskiemu Ojcu.

Urzednicy woyskowi konsystujących tu półków, zrana o dziesiątej godzinie, stawili się u Naczelnika Dywizyi, Jenerał-Leutnanta i Kawalera, Jaśnie Wielmożnego Szkurny, z pozdrowieniem Go, doroczném CESARSKICH Imienin Świętém: po czém batalion Nowo-Ingermanlandzkiego półku, wyznaczony na paradę Cerkiewną, w dwóch oddziałach, do Kaplicy Pałacowej, i do Soborney, przy Monastérze Świętego Duch. Prawowierney Cerkwi, odprowadzony został. — Tymczasem Duchowieństwo wyższe z czołem Urzedników cywilnych i przedniejszych z Dworzanstwa Obywateli, składało swoje powinszowania, u Jaśnie Wielmożnego, Sprawującego Obowiązek Cywilnego Wileńskiego Gubernatora i Kawalera Doppelmaira; który potem w orszaku, złożonym z Dostojnych Osób grodna, udał się do Kaplicy Pałacowej, na wystuchanie Świętej Liturgii, odprawowanej pontyfikalnie, obrzędem pierwszej Klasy Monastérów, przez Jego Wysoką Przewiełość, Archimandrytę Platona, z pieniami błagalnemi, o długie lata JEGO CESARSKIEY MOŚCI, oraz szczęśliwość całej NAYJAŚNIEYSZEY Panującej Rodziny.

Kiedy tak w Świątyniach różnych wyznań Chrześcijańskich, odbyły się z przyzwolitą okazałością religijne obrzędy, i *Te Deum Laudamus* uroczyste odśpiewane zostało, grom, stokroć jednego działowego, z górnych wałów cytadeli ognia, obwieścił, wszystkim miasta i przyległych okolic mieszkańcom, hasło pozdrowienia NAYJAŚNIEYSZEGO SOLENIZANTA. Ulice miasta, w tym czasie ożywiały, w rozmaitych kierunkach, ruch pojazdów, odwiedzających się Urzedników i Obywateli, którzy winszowali nawzajem sobie i swoim rodzinom, szczęśliwego doczekania dnia, tak pożądanego.

Obiad wielki, wydany u Jaśnie Wielmożnego Sprawującego Obowiązek Cywilnego Gubernatora, przeciągnął się do ciemnego mroku, o którym całe miasto zajaśniało rześnistą illuminacją. — Po dniu niestatecznej pogody, wieczór spokojny i suchy dozwolił, gromadney ludności do późna przechadzek po ulicach miasta, dla przypatrzenia się oświeceniu celniejszych gmachów. Oprócz wielu, odznaczających się, rześnistszém od zwyczajnego światłem domów, nawięcej ciekawych zgromadzał około siebie Ratusz; przyozdobiony gorejącą w obłokach Cy-

frą NAYJAŚNIEYSZEGO SOLENIZANTA: przeźroczyły Orzeł Państwa, jasnością swych ogarów napelniał facyatę gmachu i daleko na wszystkie strony rzucał światłość: między kolumnami i pod Cyfrą paliły się ofiary: połączenie tych wyobrażeń, wspaniałą tę budowę zamieniało w Świątynię hołdu mieszkańców wiernego miasta NAYLEPSZEMU z MONARCHOW; nie moiej też na niemieckiej ulicy domu W.W. Müllerów, w którego salach świetny i ochoczy wieczór z tańcami, wesółych, dnia tak świetnego Uroczystości, był uwieńczeniem.

Sankt Petersburg d. 29 listopada.

JEGO CESARSKA MOŚĆ, dnia 24, po północy o godzinie 12tej, raczył przybyć do Nowogrodu, i po odmiianie przy podróznym Pałacu koni, natychmiast wyjechać traktem ku Moskwie, w pożądaném zdrowiu.

Sankt-Petersburg dnia 30 Listopada.

CESARZ JEGOMOŚĆ, w pożądaném zdrowiu raczył przybyć do Moskwy, w nocy 25go, o pół do 12tej. (G. S. P.)

Przez naywyższe rozkazy dzienne, wydane w Sankt Petersburgu: D. 23 listop. Adjutant Skrzydłowy, Półkownik Gwardyi półku Ułan'skiego, Zurow, wyniesiony na Jenerał-Majora, mając się liczyć w Kawaleryi, i mianowany Talskim Gubernatorem Cywilnym. — Zostający przy Czasowym Departamencie Oad Woyskowych, Półkownik Gwardyi Półku Grenadyerskiego, Talyzin, mianowany Prezydentem Omskiego Rządu Obwodowego, na miejsce liczącego się w Armii Półkownika Markiewiczza 2go. (R. I.)

— Przez naywyższe rozkazy J. C. M. do Rządzącego Senatu: D. 3 listop., Irkucki Vice-Gubernator, Rzeczywisty Radzca Stanu, Zierkalejew, uwolniony na własną prośbę od tego obowiązku, i na ten urząd mianowany, znajdujący się przy Ministerium Skarbu do osobnych poleceń, Radzca Dworu Piotnicki, który razem mianowany został Radzcą Kollegialnym. — D. 15 listop. Po zaświadczeniu Zwierzchności o służbie gorliwości odznaczony, młodszy urzednik wojenno-pochodowej Kancelarji J. C. M., Radzca Dworu Szewicz, mianowany Radzcą Kollegialnym. (G. S.)

Warszawa d. 10 grudnia.

Onegdaj, w doroczną uroczystość Patrona wojennego orderu S. Jerzego Dawcy zwycięstw, wszyscy obecni w Warszawie Kawalerowie tego Orderu, Jenerałowie, Oficerowie, jako też żołnierze ozdobieni krzyżem klasy Vtey, znajdowali się na nabożeństwie w Kaplicy Zamkowej, wobec J.O. Feldmarszałka Xięcia Warszawskiego, ozdobionego wielką wstęgą tego orderu. Xięże Jegomość pozdrawiał walecznych wojowników, którzy radośnym odgłosem odpowiedzieli; poczem nastąpiło śniadanie na pokojach zamkowych. (G. W.)

AUSTRIA.

Wiedeń d. 18 listopada.

Wydano już okólniki, we względzie mającego nastąpić Niemieckiego Kongresu Ministrów, do Poselstw Austriackich przy Dworach zagranicznych. Kongres ten, nie nastąpi, jak gazety

donos'ły, w *Pradze*, lecz w *Wiedniu*, a to pod osobistém przewodnictwem Kanclerza Stanu, Xięcia *Metternich*. Czas takowego oznaczony jest na miesiąc styczeń r. 1854. Nie będzie tu wcale mowy o dodaniu nowych artykułów do istniejących praw zasadniczych Związku Niemieckiego, lecz o wiarogodne tłumaczenie, wielu dotąd mylnie wykładanych przepisów i ustaw Niemieckich aktów związkowych.

Mówią także wiele o proponowanym przeniesieniu rezydencji Zgromadzenia Związku Niemieckiego z *Frankfortu nad Menem* do innego miasta. Podano w tym celu *Würtzburg*, *Ratysbonę* i inne miasta środkowych Niemiec. Słychać także, że we względzie mających się zmienić urzędów, co do organizacji Niemieckiej Armii Związkowej, zajądź mają ostateczne rozprawy. (G. W.)

— Dnia 26 —

Dla Pełnomocników różnych Dworów Niemieckich, na Ministerjalny Kongres przeznaczonych, najmują tu mieszkania i śpiesznie przysposobienia czynią. (G. C. W.)

Praga d. 25 listopada.

Dla badaczy historii, ważne wiadomości dopiero na jaw się ukażą, względem oskarżenia *Wallensteina* o zdradę; obwinienie to w części, lub zupełnie zbijające, staraniem Xięcia *Windischgrätz*, wykryte w papierach, pozostałych po sławnym wodzu i znalezionych w archiwach Cesarzkich.

Tryest d. 20 listopada.

Dni następnych, znajdujący się tu Polacy, w liczbie 156, mają bydź przeprowadzeni na fregaty *Hebe* i *Guerriera*, i jak skoro wiatr pozwoli, do Ameryki odpłyną. Korweta *Lipsia* stoi w porcie, nim w prowincjach rozproszeni Polacy, tu się nie zbiorą. Okręty te mają rozkaz, w całej przeprawie do *Nowego-Yorku*, tylko się w *Gibraltarze* zatrzymać i to najkróciej, ile potrzeba nieodbita wymagać tego będzie. (A. P. S. Z.)

P R U S S Y.

Berlin dnia 29 listopada.

Nasz znakomity gość, Marszałek *Maison*, przybył tu chory, i musi zostawać w swym pokoju.

Postrzegacze biegu wypadków i stosunków państw, uważają pobyt Marszałka *Maison* za bardzo ważną okoliczność; uważają w nim, nie tylko Posła przy Dworze Rosyjskim, lecz biegłego i pomysłnego pośrednika dwóch systemów, którego Ministerjum dzisiejszej Francji posłało z wielką rozważą naprzód do *Wiednia*, a potem do *Petersburga*, teraz zaś każe mu bawić w *Berlinie*, aby w podobneyże myśli z podobnemiż działaniami. Marszałek z swym rycerskim sposobem myślenia i wspierany szacunkiem, które mu zjednała sława wojenna, jak i zdolności dyplomatyczne, właśnie stosowny jest do tak ważnych czynności, jak Xiążę *Talleyrand* na Posła w Anglii. Osobiste współudzielenie wyobrażeń, które w ostatniem lecie oparte na wzajemnym poważaniu zaszło, między wielką liczbą znakomych dyplomatów prawie wszystkich Mocarstw w *Cieplicach*, przyczyniło się bardziej, jak wszystkie plany rozbrojenia, do uspokojenia Europy. Jeszcze jedno takie lato, a wkrótce nie będziemy słyszeli ani jednego wystrzału w naszej części świata. Oświata tém pomysłniej występuje, im wyraźniej wskazuje nam środki dōjścia do celu i bez prochu, a wojna w przyszłych wiekach będzie tylko jeszcze miała miejsce u dzikich ludów. (G. W.)

N I E M C Y.

Professor *Stickel*, nie dawno po powrocie z *Paryża*, gdzie z pomocą J. K. W. Wielkiego Xięcia, od dawnego czasu bawił, dla wydoskonalenia się w językach wschodnich, odkrył wielki skarb w bibliotece W. Xięcia w *Weymarze*. Między wielą dotąd nieznanemi Arabskimi i Perskiemi rękopismami odkrył on jeden, zawierający w sobie, w piśmie trudném do czytania, przypowieści *Kalifa Alego*, matronka *Fatimy*, jedynaczki proroka *Muhammeda*. (A. P. S. Z.)

RZECZY NIDERLANDZKIE.

Haga dnia 1 grudnia.

Wymiana ratyfikacji zawartej w *Zonhoven* umowy, względem drogi otwartej do *Mastrichtu* i żeglugi na *Mozie*, nastąpiła d. 26 p. m.

Xiążę Oranii jutro rano tu jest oczekiwany, i zabawiwszy tydzień, uda się z swym synem do *St. Petersburga*.

— Dnia 2 —

Podług dzisiejszych gazet, J. K. W. Xiążę Oranii, dopiero d. 6 b. m. tu przybędzie i d. 10 wyruszy w podróż do *St. Petersburga*; zkąd, jak utrzymują, nie pierwej, jak w marcu powróci.

Minister *Verstolk van Soelen* wyjeżdża do *Wiednia* *Baron van Zuiten van Nyvelt* tymczasowie znowu będzie zarządzał ministerjum spraw zagranicznych.

Bruxella d. 1 grudnia.

Xiążę *Joinvillski* powrócił tu wczorą z *Antwerpii*, gdzie oglądał flotyllę Belgijską.

Złożona dla skreślenia prawa o instrukcyi publiczney kommissya, wczorą odbyła pierwsze swe posiedzenie. Jak się zdaje, zajmuje się ona naprzód edukacją początkową.

— Dnia 2 —

Zawczorą wieczorem Król, Królowa, Xiężna *Adelaida*, Xiężniczka *Marya* i Xiążę *Joinvillski* w teatrze zostali przyjęci za ukazaniem się głośnie mi oklaskami.

Gazeta *Lynx* zawiera, co następuje: „zapewniają, iż zawczorą wieczorem wojska nie śmiały opuścić koszar, z obawy rozruchu republikańskiego. Jeżeli to prawda, wnosić potrzeba, iż obchód pamiętki rewolucyi, odbyty zawczorą w ratuszu, był do tego powodem. Zgromadzenie było bardzo liczne, mowy mieli: *Gendebien*, *Bartels* i *van Halen*, wszystkie barwy republikańskiej. (A. P. S. Z.)

A N G L I A

London dnia 30 listopada.

Król Kapitana *Arthura Fergusar*, z *Marrynarki Królewskiej*, mianował Kawalerem *Hannowerskiego orderu Gwelfow*.

Hr. *Grey*, Lord *Althorp*, Sir *James Graham* i inni Ministrowie gabinetowi, byli tu wczorą oczekiwani z majętności Xięcia *Bedford*.

Z *Mexyku* nadeszły gazety, aż po 10 października, potwierdzające wiadomość, iż Prezydent *Rzeczypospolitej*, Jenerał *Santana*, zniósł zupełnie powstańców, czyli *Pronunciados* pod *Guanaxato*. Główna kwatera Jenerała *Santana*, d. 6 paździer. była w *Valenciana*, i miał on zamiar dalej posuwać swe działania. (A. P. S. Z.)

W Ł O C H Y

Rzym d. 19 listopada.

Jak w Niemczech z ciekawością wyglądają uchwałę zjazdu w *Münchengrätz*, również we Włoszech z natężoną uwagą przyymują każdą wieść, w tej mierze rozgłaszaną. Mówią u nas, że Monarchowie na jeździe uchwalili, utworzenie Kommissyi nakształt byłej niegdyś w *Moguncyi*, ta Kommissya Włoska, w *Modenie* założyć się mająca, ma niezawisłe od żadnego Dworu Włoskiego, w ostatniej instancyi, wydać wyrok na osoby aresztowane, z powodu rewolucyi lub spisków. Kardynał *Odescalchi*, pojechał do *Wiednia*, w celu robienia przedstawień, gdyż Oyciec ś., mimo różnych okoliczności czasu, chciałby utrzymać swe zwierzchnictwo. (G. C. W.)

F R A N C Y A.

Paryż dnia 30 listopada.

Król wczoray przydywał na Radzie Ministrów, odbywającej się przez trzy godziny.

Mówią tu iż wkrótce wyjdą prawdziwe pamiętniki *Mirabeau*, ułożone z pozostałych po nim papierów. Przysposobiony syn *Mirabeau* (którego nazwiska nie wymieniają pisma publiczne), ma się zająć wydaniem tego dzieła.

O sprawach hiszpańskich czytamy dzisiaj w *Journal de Paris*, co następuje: „piszą z *Bayony* pod dniem 24 b. m., iż wielu naczelników, powstańców szukało przytułku na granicach Fran-

czuich: *Xiąże Granada* (pierwiy Wice-Hrabia *Sina*) dnia 23 przybył do *Sare*. Zdaje się, iż rokoszanie sprawę swą za straconą uważają. Półkownik *Jaureguy* w liście prywatnym, pod dnim 23 pisze, iż podług tego, co mu przyjaciele donoszą, woyska Królowey zajęły *Vittoria* i *Bilbao*. Rokoszanie trzymają się jeszcze w *Aspetia*, *Arcoitia* i *Segura*. W *Villarcayo* o mil 9 od *Bilbao*, zaszła potyczka. Zabrano powstańcom dwa bataliony z ich naczelnikiem, Kanonikiem *Escheverria* i innymi oficerami, i ostatnich rozstrzelano.

Rząd (mówią gazety ministeryalne) otrzymał wiadomości z *Madrytu* od dnia 18. Po wzięciu dymissyi przez Jenerała *Cruz*, Jenerał *Zarco del Valle* został mianowany Ministrem wojny. Jenerał Major *Don Geron mo Valdes*, Rządca *Kartageny*, nagle do *Madrytu* wezwany i podniesiony do stopnia Jenerała Porucznika, miał dnia 19 opuścić stolicę, by objąć dowództwo nad woyskiem, w miejscu Jenerała *Sarsfielda*, który został mianowany Wice-Królem Nawarry. Dnia 18 już w *Madrycie* wiadano, iż *Sarsfield* zbił *Merino* w okolicach *Villa Franca*, niedaleko *Burgos*, i dnia 15, nie spotykając oporu, zajął znane wąwozy pod *Pancorbo*. Niektóre słabe oddziały rokoszanów, obwołały *Don Carlosa* Królem w prowincyi *la Mancha* i w *Zamora*. *Don Carlos* ciągle znajduje się w Portugalii. Kontrabandyści Hiszpańscy, w nadziei ulaskawienia, schwytawszy wielu jego stronników na granicach Portugalskich, wydali ich Jenerał Kapitanowi *Estremadury*. Kuryer, co te przywiózł wiadomości, równie, jak inni wysłani od niejakiego czasu z *Madrytu*, musiał odhwywać drogę przez *Arragoni* i *Katalonię*, aby w powrocie nie przejeżdżać, ani przez *Starą-Kastylię*, ani przez prowincye *Baskiyskie*.

Mémorial Bordelais umieszcza dwa listy z *Bayonny* pod dnim 25 b. m., których treść brzmi następnie: możemy zapewnić, iż *Sarsfield* dnia 20 przed południem około godziny 10 wszedł do *Vittorii*. Konnica torowała drogę pałaszami, atoli naczelnicy powstańców ratowali się po większej części ucieczką: *Verasteguy* do Nawarry, inni w innych kierunkach. O wyjściu także Jenerała *Vall* do *Bilbao* wątpić nie można. Lecz i tu dowódzcom powstania, jak *Savana*, *Valdespina*, *Batiz*, udało się ocalić ucieczką. Bataliony które pod przywództwem *Zavalas*, a z *Bilbao* do *Valmaseda* wyruszyły, zdaje się, iż broń złożywszy, rozszły się do domów. Z *Xiążciem Granada*, trzech Jeneratów i wielu zbiegów, a między nimi wielu duchownych, tu przybyło. Z *Nawarry* donoszą, iż Półkownik *Eraso* zamierza opanować zbrojownię *Orburete*: jeżeli tego dokaże, otrzyma wiele broni i wojennych amunicyi.

W liście prywatnym z *Bayonny* pod dnim 26 głoszą: woyska *Sarsfielda* dnia 20 po nieznaczącej bitwie weszły do *Vittorii*. *Verasteguy* cofnął się w kierunku *Tolozy*. *Merino* i *Cuevilas* z 7 do 8,000 żołnierza uczynili dywersyę po wojskami *Sarsfielda*, by miasto *Burgos* opanować.

Wczoraj przed tutejszym sądem policyi poprawczy rozpozczęły się badania w sprawie 8miu czeladników krawieckich, którzy w ostatnich zaburzeniach, do jakich stowarzyszenia się robotników dały powód, mieli udział. Wyrok na nich jutro zostanie wydany.

Z liczby 1,100 robotników, przedzających wełnę w *Louviere*, którzy się niedawno zbuntowali przeciw właścicielom fabryk, 7 do roboty wróciło.

Fabryka papieru *P. Montgolfier* w *St. Marcel* pod *Annonay* w Departamencie *Ardèche*, w nocy z dnia 23 na 24 b. m. ze wszystkiem, z chudobą robotników 2 do 300, w kilku godzinach, zupełnie spłonęła. Oceniają stratę na 6 do 700,000 fr. Tak budowy, jak maszyny i składy papieru były zaasekurowane.

Dnia 1 grudnia.

Zawczoraj wielki był wieczor w nowo urządzonej mieszkaniu *Xięcia Orleańskiego*.

Utrzymują, iż *Xiąże Talleyrand* nie wróci do *Paryża* przed 15 grudnia, i że w styczniu zno-

wu wyjedzie do Londynu. W rozmaitych ministeryach, jak słychać, pracują nad projektami względem traktatu handlowego między Francją i Anglią, o który układy rozpoczną się za powrotem *Xięcia Talleyranda* do Londynu.

Dnia 25 listopada przybyła korweta *Agathe* do *Tulonu*, która dnia 20 z *Algieru* odpłynęła, i przywiozła członków Kommissyi Afrykańskiej na powrót do Francyi.

Gazety ministeryalne donoszą z *Bayonny* pod dnim 28 listopada, co następuje: Jenerał *Castagnon* dnia 27 opuścił *San-Sebastian*, by dopomagać działaniom Jenerała *Sarsfielda*, który, jak głoszą, obróci swe siły na powstańców w Nawarrze. Wiadomości z nad granic przychozące, potwierdzają zajęcie *Vittorii* i *Tolozy* przez woyska Królowey. *Merino* znajduje się, jak powiadają, ze szczątkami swego woyska w górach *Soria*. Dnia 26 w *Barcelonii* i dnia 27 w *Gerona*, wszystko zostawało w spokojności. W Królestwie *Walencyi* znajdują się jeszcze niektóre uzbrojone kupy. Znaczny oddział woyska wyprowadził się na ich rozproszenie. Przejeżdżający tędy kuryer, który dnia 24 opuścił *Madryt*, twierdził, iż w stolicy zupełna panowała spokojność.

W liście prywatnym z *Bayonny* pod dnim 26 głoszą: Zapewniają, iż część powstańców prowincyi *Baskiyskich*, pociągnięta do *Nawarry*, by się połączyć z Półkownikiem *Eraso*, który swe siły gromadzi pod *Estrella*. Druga część z *Bilbao* wzdłuż brzegów, udała się do *Gueñca*, by w tym miejscu zatknąć chorągiew buntu. Co dzień przybywa tu mnóstwo zbiegów z *Biskai*, a między nimi wielu mnichów z klasztoru Franciszkańskiego w *Bilbao*, którzy znaczne bogactwa z sobą uwieźli. Powstańcy w *Nawarrze* zaprowadzili nowe celne urzędy; lecz Wice-Król o tem się dowiedziawszy, wysłał oddział karabinierów, by nowe wygnać, a dawne przywrócić urzędy. Z tego wnosić można, iż bezrząd i w Nawarrze panuje, z którego korzystając kontrabandyści, wszelkiego rodzaju towary, przemycając do Hiszpanii wprowadzają. Mieszkańcy tej klasy nie uznają urzędów, ani Królowey, ani *Don Carlosa*, tak, iż o nich słusznie powiedzieć można, iż ściśle przestrzegają neutralności. O plebanie *Merino* twierdzą, iż mając około 8,000 ludzi, udał się do prowincyi *Burgos*, by z tytułu *Sarsfielda* rozpocząć działania.

Indicateur pod dnim 29 listopada donosi z *Bayonny* z d. 27: podług zeznań naczelników Karolistowskich, tutaj zbiegłych, za przybliżeniem się woysk *Sarsfielda*, który dnia 21 po małej potyczce wszedł do *Vittorii*, 3 lub 4 bataliony Karolistów, pod dowództwem *Varasteguis* cofnęły się z tej strony *Vittorii*. Francuzkie brygi wojenne krążą ciągle między *San-Sebastian* i *Bilbao*. Podług doniesień przybyłych tu osób, między *Aspetia* i *Arcoitia*, ma się znajdować 10 000 Karolistów; przednie straż Królowey zajęły *Vergara*; duchowni opuścili klasztor Franciszkanów w *Bilbao*, wszyscy uciekają do *Nawarry*. *Jaureguy* zawczoraj opuścił *San Sebastian*, by zająć *Tolozę*; Jenerał *Castanon* także miał wczoraj wyjść z tego miejsca.

Podług listu z *San-Sebastian* pod 24 listopada, Jenerał *Castanon* wydał rozkaz dzienny, w którym głosi: walka już skończona, wszystkie złudzenia na koniec znikną. Wystany z *Vittorii* umysłny, który to miasto opuścił dnia 22, przywiózł wiadomości, które nie mając charakteru urzędowego, na zupełną zasługują wiarę. Woyska *Sarsfielda*, by się pomścić za prawa naruszone w osobie parlamentarza, natarły na batalion ochotników królewskich z *Vittorii* pod *Penacerrada* i zmusiły go do ucieczki, ze znaczną stratą w zabitych. Dnia 21 rano około godziny 11, woyska Królowey w liczbie 6,000 piechoty i 800 jazdy weszły do *Vittorii*; dnia następnego jeszcze weszło 4,000 ludzi i 200 koni. Podług pomienionego listu, dnia 23 wieczorem rozbiegła się w *St. Sebastian* pogłoska, iż pleban *Merino* wkroczył do *Burgos*.

Journal des Débats z rzeczy spraw Hisz-

pańskich, powiada: aż dotąd wszystkie czynności Rządu Hiszpańskiego, noszą na sobie cechę owego oświeconego ducha, jaki podług życzeń naszych, staje się panującym w Radzie Królowej. Reforma przeniknęła we wszystkie gałęzie zarządu; systemat Kommissy i roz-trząsań, powoli poczyną przemagać w kraju, gdzie wszystko wynikało z woli jednego, która częstokroć nie była wolą panującego. Rozbrojenie ochotników Królewskich, i zaprowadzenie milicyi, są dwa ostatnie ciosy, zadane reakcyi roku 1823.

— Dnia 2 —

Dzisiejszy *Journal de Paris* zawiera co następuje: listy z *Bayonny* nie zawierają nowego względu działań Jenerała *Sarsfielda* w prowincjach *Baskijskich*, gdzie władza Królowej zdaje się, iż jest przywróconą. Wiadomość o porażce powstańców, którzy się pod *Morella*, w Królestwie *Walencyi*, zgromadzili, nie potwierdziła się; listy atoli z *Perpignan* pod dniem 25 listopada donoszą, iż spodziewają się znieść ich zupełnie. Zbiegli do Francyi naczelnicy *Karolistów*, przybywają ciągle do *Bordeaux*. (*Al. Pr. St. Zeit.*)

B R E Z Y L I A.

Rio Janeiro 14 września.

Nie wątpią już wcale, że przedewszystkiem charakterowi *Don Pedra* przypisać należy dawniejsze niepomyślne wypadki w *Brezylii*. Pewną jest, iż nie posiadał tej siły, która założycielowi nowego Państwa konieczne jest potrzebną: gdyż chce być jego prawodawcą i ma je uszczęśliwić. Główne wady *Don Pedra* były: niedeterminacya i niestateczność; one są źródłem, z którego wypłynęły wieczne niepokoje, a nakoniec 17my dzień kwietnia. (*G. W.*)

T U R C Y A.

Adryanopol 20 października.

Sułtan pozwolił tutejszym mieszkańcom *Greckim* wystawić dwa nowe kościoły; tę samą łaskę otrzymali *Grecy* we wsi *Karakacz*.

Gościnność, z jaką w ogólności wszyscy podróżni europejscy są w *Turcyi* teraz przyjmowani, zasługuje na najszlachetniejszą pochwałę.

Zbiór wina w tutejszej okolicy bardzo był obfity, a od połowy września do połowy października, góry były zupełnie okryte pijącem wino ze wszystkich klas ludu, przyczem naturalnie i na *Turkach* nie zbywało.

Konstantynopol d. 2 listopada.

Monitor Ottomański zawiera interesowany opis odbytych ceremonii, gdy najstarszy syn, *Sułtana*, *Xiążę Abdul Medsyd*, rozpoczął nauki. *Sułtanka* matka patrzyła na to z pozamkniętej galerii. Gdy młody *Xiążę* został wprowadzony i ucałował nogi oycy, otrzymał pozwolenie usiąść obok niego. Na ten obrzęd zaproszono także *Imanów* Głównych meczetów stolicy. Na prawej i lewej stronie *Sułtana* położone były poduszki dla *Xięcia* i jego nauczyciela, pierwszego *Imana* Państwa. Gdy obaj usiedli, *Imanowie* po kolei zaczęli recytować po wierszu *Keranu*, młody *Xiążę* recytował natychmiast następujące, i objaśnił potem bardzo biegle tekst świętej księgi. Ceremonia zakończoną była modłami. *Sułtan* był przy tej sposobności bardzo hojny; wszyscy *Imani* i urzędnicy otrzymali od niego bogate dary.

— Dnia 10 —

Podług wiadomości ze *Skutary* z dnia 1 b. m., w tym dniu znajdowało się tam jeszcze wszystko *in statu quo*: targi były zamknięte, a wszyscy mieszkańcy byli pod bronią, gdyż nie przybyła jeszcze odpowiedź z *Konstantynopola*. Tymczasem niedostatek do wysokiego doszedł stopnia. Mąka z kukurudzy (*mais*), rozmaicie przygotowana, była prawie jedyną żywnością; mieszkańcy zaś okolicznych gór i w najniezbędniejszych

potrzebach mieli niedostatek, i byli zmuszani, czynić wycieczki dla dostania żywności; z tego powodu żadna własność nie była już bezpieczna. Nawet obcy konsulowie, którzy mieli żywność, byli ziewoleni do wydania dobrowolnie swych zapasów, inaczej nie uszliby przed rabunkiem.

Z *Konstantynopola* przybył goniec do *Wiednia*, donoszący, że *Sułtan* był zmuszony znieść Ministerstwo, i skazać na wygnanie *Chosrew-Paszę*, z powodu udziału w spisku, i że w stolicy panuje wielkie poruszenie. Obwiniono nawet rzeczzonego *Paszę* ulubieńca *Sułtana*, o zamach na życie swego Pana, który szczęściem został odkryty. Należy jednak jeszcze wątpić o wiarygodności tych doniesień, gdyż nie tylko francuzkie (do którego goniec przybył), lecz i wszystkie inne poselstwa, w takim razie otrzymałyby kuryerów. (*Gaz. War.*)

Półkownik i Adjutant *Najjaśniejszego Cesarza* *Jmci Rossyjskiego* baron *Rudberg*, który niedawno z *Serwii* do *Konstantynopola* przybył, ztamtąd wyjechał do *St. Petersburga*.

Gazeta di Zara donosi ze *Skutary* pod d. 3 listopada (zupełnie co innego, niż przedtem wiadomości z gazet niemieckich głosiły), iż przez firman *Sułtana*, przez *Tatara* przyniesiony, *Porta* zgodziła się na żądanie mieszkańców *Skutary*; w skutek czego, znajdujący się w cytadeli *Pasza* z urzędu złożony, winien jest wynagrodzić szkody mieszkańcom miasta przyczynione. *Hussein Hotti* zwierzchnik mieszkańców gór i *Kadi* miasta, który się z *Wezyrem* zamknął w cytadeli, są aresztowani, a wszystkie inne urzędy zmienione. Także *Kogin-Baszi*, zwierzchnik *Chrześcijan* w *Skutary*, został ze swego urzędu złożony, ponieważ mieszkańcy wiary chrześcijańskiej, niechętnie go widzieli. Przeciwnie zaś *Hassis Pasza Nissy*, otrzymał urząd złożonego z godności *Wezyra*, którego obowiązkiem sprawować będzie tymczasowie aż do jego przybycia półkownik *Ali-Tajar Bay*, wysłany wprzód od *Porty do Skutary* dla uśmierzenia niezgod. (*A. P. S. Z.*)

T e a t r.

W następujący *Wtorek*, to jest: dnia 12 Grudnia 1833 roku, na dochód *Józefa Gierkowicza* i *Emilii Isakowiczówny*, dana będzie *Melodrama* *Wojskowe* z francuzkiego *Pana Cuvelier*, a na polski przełożona przez *Andrzeja Listowskiego*. Tańcem, ewolucją, z nową muzyką, stosowną do dzieła, napisaną przez *Wiktora Każyńskiego*, pod nazwiskiem: *Żołnierz Sierota*.

Ogłoszenie.

1. Kommissoryatski Departament Ministerjum Wojennego, wzywa życzących podjąć się w ciągu jednego roku przewózki z Kommissyi *Wileńskiego Kommissoryatskiego* Depo skarbowych rzeczy i medykamentów, na zwyczajnych, a w zdarzeniu potrzeby na terminowych podwodach, w *Rossyi* i za granicę. Życzący podjąć się takowego podradu, mogą przybyć do Departamentu, z prawnymi świadectwami i pewnymi ewikcyami, na przeznaczonych na podstawie *Naywyżey* zatwierdzonej 17go *Października* 1830 roku ustawy o podradach, terminy dla targu, 4 stycznia następującego 1834 roku, i we trzy dni dla przetargu, podczas zasiadania; kondycye zaś na tę przewózkę, mogą widzieć i przed naznaczonymi wyżej terminami. Antentyk podpisał:

Jenerał *Krigs-Kommissarz*, Jenerał-Adjutant *Szypow*.

Sprawdzał: Naczelnik oddziału *Terajew*.

Zgodno: Naczelnik Stołu *Mielnicki*, (1421)

Observacje meteorologiczne.	Czas Obserwacji.		Ciśnienie Barom.	Wys. Ther. Réau.		Wiatr.	Stan powietrza.
	d.	o		+ 1/2	stopni.		
	d. 6	o 3 wieczor.	26 cal. 11 6 in.	— 4	—	Półn.-Zach.	Śnieg.
	d. 7	o godz. 8 1/2 rano.	27 — 5 6 —	— 4	—	Półn.-Zach.	Pochmurno.
	d. 8	— — —	27 — 5 5 —	— 2 1/2	—	Poludniowy.	Śnieg.

DODATEK

W ilno dnia 8 Grudnia r. s. 1833 roku.

(Ob. N. 122, 123 i 124 Kur. Lit.)

(N. 1.). *Oliczbie Naukowych Zakładów w 7miu Okręgach Naukowych i w trzech oddzielnych Dyrekcyach, zostających w wiedzy Ministerjum Narodowego Oświecenia w 1830 i 1831 roku.*

(N. 2). *O liczbie uczących i uczących się w Uniwersytetach, i w Głównym Pedagogicznym Instytucie, w 1830 i 1831 roku.*

(N. 5). *O liczbie szkół, uczących i uczących się w Naukowych okręgach w 1830 i 1831 roku.*

(N. 4). O liczbie osób podniesionych do stopni naukowych w 1830 i 1831 roku.

	W St. Petersburgkim Uniwersytecie.		W Moskiewskim Uniwersytecie.		W Dorpackim Uniwersytecie.		W Wileńskim Uniwersytecie.		W Kazańskim Uniwersytecie.		W Charkowskim Uniwersytecie.		W 6g6le.	
	1830	1831	1830	1831	1830	1831	1830	1831	1830	1831	1830	1831	1830	1831
Do Doktora Teologii . . .	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7
— Magistra w różnych Fakul- tetach	—	—	—	—	—	—	23	11	—	—	—	—	23	11
— Kandydata :	16	10	31	5	17	19	71	19	4	1	9	10	148	64
— Aktualnego Studenta . .	11	21	78	19	28	25	56	12	17	2	31	35	221	114
<i>Oddział w Wydziale Medycznym.</i>														
Do Doktora Medycyny . . .	—	—	3	4	10	3	9	5	—	1	—	—	22	13
— Inspektora Lekarskiego U- rzędu	—	—	—	3	1	2	—	—	—	—	—	—	1	5
— Medyko - Chirurga . . .	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
— Akuszera	—	—	2	2	3	—	—	—	—	—	—	3	5	5
— Aknszerki	—	—	—	—	7	7	7	14	—	1	—	2	14	22
— Lekarza	—	—	8	26	9	6	75	66	8	7	—	30	100	135
— Aptekarza	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1
— Prowizora	—	—	3	8	8	8	7	8	—	2	—	8	18	34
— Gieziela	—	—	6	10	28	21	6	3	5	2	—	10	45	46
	27	31	132	77	112	91	255	145	34	16	40	99	600	457

(N. 5). *O stanie główniejszych bibliotek w wiedzy Ministerium Oświecenia:*

	Liczba 1836	Tomów. 1831
W Publiczney Bibliotece	272191	275776
— Akademii Nauk	100000	101116
— Rossyjskiej Akademii	2379	2425
<i>W Uniwersytetach.</i>		
— Wileńskim	50517	51837
— Dorpackim	51437	52449
— Moskiewskim	20474	22777
— Charkowskim	19666	20406
— Kazańskim	22995	23930
— Sankt - Petersburskim	6315	9535
— Muzeum Rumiańcowa	28910	28921

(N. 6). *O liczbie książek wydanych w 1831 roku.*

Podział książek wedle ich treści	Oryginalne	Tłumaczenia	Podział książek wedle języków, w których są pisane.	Liczba.
Nauka języków	58	1	w Rossyjskim	479
Historja, oraz Teorya Literatury i Krytyki	10	—	— z innemi wspól- nie językami	10
Poezya	104	15	— Niemieckim	97
Literatura prozaiczna	103	50	— Polskim	40
Filologia	14	1	— Francuzkim	33
Filozofia i Pedagogika	13	5	— Włoskim, Estońskim i Fińskim	25
Teologia	40	2	— Łacińskim	23
Jeografia i Statystyka	18	2	— Greckim starożytnym	2
Historja powszechna i Rossyjska	38	12	— Greckim nowożytnym	4
Prawo państwo	11	—	— Żydowskim	8
Polityka	3	5		
Ekonomia Polityczna	2	2	w ogóle	724
Nauki Handlowe	10	—		
Matematyka	13	5		
Fizyka, Chemija i Historja naturalna	21	6		
Gospodarstwo Wiejskie i Technologia	11	2		
Nauki Wojenne	8	—		
Sztuki Piękne	4	—		
Medycyna	45	10		
Różności	72	6		
	600	124		

OGŁOSZENIA.

1 Sąd Kommissyi do urządzenia interesów Radziwiłłowskich Wołał N a y w y ż s z ą ustanowiony, przez rezolucyą 1832 nowembra 29go na poobiednich sessjach słuchać sprawę z JW. Kamińskim, a na rannych inne akto-
ty wołać postanowiwszy, z powodu tylko nie
znaydowania się tychże innych wpisow, w dal-
szym czasie sprawę Kamińskiego ranne i po-
obiednie sessye zajmował — Po wzięciu zaś
dopiero oney w namowę, gdy zachodzą żada-
nia stron o wołanie spraw innych w registra-
sądowe wprowadzających się; a nadto gdy w
wypełnieniu N a y w y ż s z e g o Imiennego
JEGO CESARSKIEY MOŚCI dnia 22 czer-
ca terazniejszego roku przez Rzadzacy Senat
objawionego Ukazu, przez rezolucyą tego Są-
du dnia 11go lipca tegoż roku nastając, posta-
nowiono z upływem sześćcio-miesięcznego ter-
minu przystąpić do wypełnienia tymże N a y-
w y ż s z y m Ukazem poruczonych czynności;
żeby więc w tém decydowanie wziętej w na-
mowę sprawy nie było na przeszkodzie, sto-
sownie zatem do powyżey namienioney swo-
jej rezolucyi, Sąd Kommissyi sprawę z JW.
Kamińskim na sessjach poobiednich rozbie-
rać i decydować, inne zaś sprawy do rege-
stru wpisane i wprowadzić się mające, na ses-
syjach rannych wołać i sądzić, oraz dalsze
czynności ułatwiać, i o tém w otwartej Izbie
Sądowej, a także przez Gazetę Kurjera Li-
tewskiego ogłosić postanawia. 1833 grudnia 7go
dnia.

Zgodno z Protokółem Filip Suzin Regent.
(1427)

1. Od Mińskiej Izby Skarbowej ogłasza się niniejszém, iż w niej będą się odbywa-
ły targi, na oddanie w 12to-letnią arendę od
12 Kwietnia następującego 1834 roku w Bo-
bruyskim powiecie majątku Kosarzyc z Zuba-
rewiczami, wziętego w Skarbowe zawiadowa-
nie za dług należący się od Jenerała Polskiej
służby Józefa Wiszczyńskiego Mohilewskim Je-
zuitom. W rzeczonym majątku liczy się do-
mów 155, i dusz męzkiey płci 322, dochodu
zaś wyliczono 2,179 rubli 7½ kopiejek sre-
brem. Zaczem życzący wziąć rzeczony mają-
tek w takową arendę; zechcą przybydź do po-
mienioney Izby, z pewnemi w ilości dwuletnich
dochodów ewikycjami, na terminy następu-
jącego 1834 roku w miesiącu styczniu: targ 9
i przetarg 12 dnia, kondycye zaś objawione
będą przy targach. Listopada 29 dnia 1833 r.
Gubernialny Podskarbi Nikołaj Holinie-
wicz.

Sekretarz Neroniński.

Naczelnik Stołu Heronim Tomorowicz (1411)

2. W skutek rezolucyi Sądu Powiatowe-
go Wileńskiego pod dniem 3 msca gbra roku
idącego nastając, wszelka ruchomość po nieży-
jącym Pisarzu Kommissyi Edukacyney Dmó-
chowskim, z garderoby, bielizny, srebra i ró-
żnych artykułów składająca się, będzie wyprze-
dawać z publiczney licytacji, w Izbie Sądu
Pułgo Wileńskiego, począwszy od dnia 11go
idącego msca o godzinie 2giej z południa, aż
do ukończenia. Datt roku 1833 msca xhra 5 d.

Sądu Powiatowego Wileń. Assessor Ce-
zary Wilejko. (1419)

DODATEK TRZECI